

археологічних артефактів, які допомагають вивчати древні цивілізації, що залишили тут свій слід.

Також варто проводити акції та проекти для збільшення обізнаності серед людей про унікальним природним об'єктам аби зберегти їхній первозданий клімат та фауну.

Список використаних джерел

1. Алістратова К. Е. Спелеотуризм: зарубіжний досвід та перспективи розвитку в Україні. К.: АТІКА, 2016. С. 93–101
2. <https://bit.ly/3nJcX69>.
3. <https://bit.ly/428gGsY>.
4. <https://bit.ly/44NBEPR>.
5. <https://bit.ly/3BjRDYp>.
6. <https://bit.ly/42vxb21>
7. <https://vidviday.ua/blog/5-pecher-ternopilska-oblast/>
8. <https://bit.ly/3pgWRkP>
9. <https://bit.ly/3VKWpHK>

ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ПРОФІЛЬНИХ КЛАСІВ У РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ НАУКОВОГО ОСЕРЕДКУ НА БАЗІ ЗВО

Пукшин А.В., Зозуля Т.І., Гойванович Н.К.

Основним рушієм дослідницького процесу у профільній школі повинен стати учень. Старшокласник є молодою вмотивованою особистістю, яка повинна прагнути досліджувати світ та навколишнє середовище. Навчальна програма «Біології і екології» 10-11 класи профільного рівня передбачає основні теми для календарно-тематичного планування, проте перелік практичних і лабораторних робіт може обиратися вчителем і учнями [1, 2].

Більшість вчителів зазначає, що заклади середньої освіти з профільними класами переважно не обладнанні достатніми і відповідними лабораторним приладами і не містять потрібних реактивів. На нашу думку, виходом з цієї ситуації є створення наукових шкіл, осередків, гуртків, відкритих наукових лабораторій на базі ЗВО з необхідним матеріально-технічним забезпеченням.

Дане дослідження було спрямоване на пошук необхідних способів і форм залучення учнів профільних шкіл до наукової роботи студентів і викладачів біологічного спрямування Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка та дослідження їх ефективності у формуванні дослідницьких умінь.

Науковий осередок на базі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка сформований у 2020 р. з метою розвитку дослідницьких умінь старшокласників та студентів регіону. Організуючи роботу наукового осередку ми керувались твердженням, що вчитель допомагає учню вибрати напрям роботи → разом з учнем шукає шляхи реалізації наукового проєкту (рівень ЗСО) → науковий керівник допомагає укласти схему досліджень, надає наукове консультування під час виконання експериментальної роботи, допомагає проаналізувати отримані результати (рівень ЗВО) → учень разом з науковим керівником підготовляє науково-дослідну роботу (проєкт) для участі у конкурсах.

У роботі консорціума «заклад середньої освіти – заклад вищої освіти» позитивним є мотиваційний компонент дослідницької діяльності, адже учні самостійно обирають тематичний напрямок для своїх наукових досліджень. Сучасна молодь хоче бути частиною суспільства, брати активну участь у його розвитку та інноваціях [4, с. 203].

Учасники наукового осередку – студенти та учні – упродовж 2020-2022 рр. представляли свої наукові роботи і результати досліджень на Всеукраїнських та міжнародних конкурсах і ставали призерами та фіналістами [3, с. 137-139]. Зокрема, учні кожного року представляли 2-3 роботи на Всеукраїнському конкурсі-захисті наукових робіт МАН України, а у 2021 р. – представлено 2 наукові проєкти на Міжнародному конкурсі Student Spaceflight Experiments Program. Студенти задіяні у роботі наукового осередку представляли свої роботи на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт у 2021-2022 р.

Результати роботи наукового осередку на базі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка свідчить, що така форма роботи є ефективною для формування в учнів профільних біологічних класів дослідницьких умінь, а майбутні вчителі біології, хімії та природничих наук формують необхідні професійні навички для розвитку дослідницьких умінь учнів.

Список використаних джерел

1. Навчальна програма «Біологія і екологія» (профільний рівень) для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://bit.ly/2D7R1aT>.
2. Нова Українська Школа: Концептуальні засади реформування середньої школи. Міністерство освіти і науки України. К., 2016: [Електр. ресурс]. URL: <https://bit.ly/3VFSUCd>.

3. Пукшин А., Гойванович Н. Позакласна робота з біології на базі ЗВО – основний етап формування дослідницьких умінь учнів профільних класів. *Проблеми та перспективи розвитку природничої освітньої галузі: зб. наук. праць*. Переяслав, 2022. С. 136–141.

4. Пукшин А., Гойванович Н., Мандзяк В. Формування дослідницьких умінь шляхом реалізації наукових проєктів екологічного спрямування. *Сучасний стан та перспективи розвитку біо- й агроценозів в умовах постійного техногенного забруднення: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (27-28 жовтня 2022 р., м. Дрогобич)*. Дрогобич, 2022. С. 201-205

ЗАРОДЖЕННЯ СВІТСЬКОЇ АРХІТЕКТУРИ В РОМАНСЬКОМУ СТИЛІ

Радченко В.В., Попченко І.С.

Головним змістом у зародженні світської архітектури романського стилю та перехідного періоду – був процес генезису феодалізму в Європі, що охопив всі сфери життя суспільства. Основні риси цього процесу і конкретні форми, в яких він проявлявся в різних регіонах, наклали глибокий відбиток на історію не тільки раннього середньовіччя, а й європейського феодалізму в цілому.

Народження нової Європи відбувалося в складній обстановці воєн, переселень, варварських вторгнень на територію Західної Європи і Візантії. З виникненням варварських королівств стабілізації ситуації не відбулося. Новоутворені королівства постійно воювали один з одним; аж до VIII-IX ст. по всій Європі мігрували численні племінні союзи, які не зуміли заснувати своїх держав: германські (свевів, герулів, гепідів, скірів), тюркські (гунів, аварів, протоболгар), іранські (аланів), слов'янські. Арабська експансія в VII ст. охопила Європу і з боку Візантії (особливо її азійських володінь), і з боку Іспанії, завойованої арабами на початку VIII ст. У X ст. в Західну і Центральну Європу вторглися угорці (кочівники-скотарі угро-фінського походження). З кінця VIII до середини XI ст. Західну і Південну Європу спустошували набіги норманів – північно-германських народів, що населяли Скандинавські країни. З X ст. почався період безперервної боротьби Давньоруської держави з кочівниками, що вторгалися в її південні області, аварами, новими хвилями угорців, пізніше з печенігами [1, с. 284].

Весь період раннього Середньовіччя, в рамках якого відбувся перехід від античності до середньовіччя, пройшов в Європі на тлі цих безперервних воєн, в боротьбі і взаємодії багатьох народів. Він